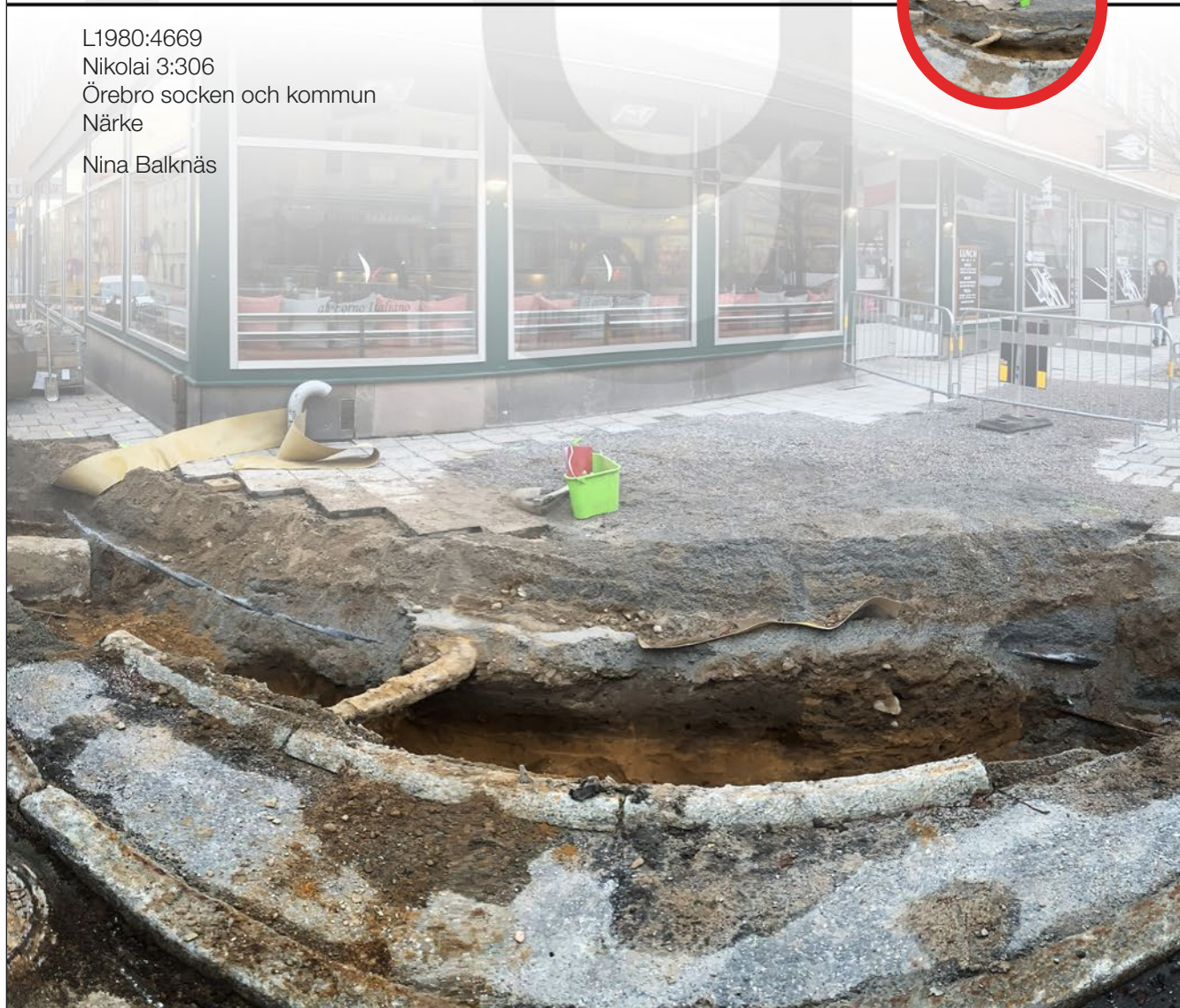

Schakt i Drottninggatan, Örebro

L1980:4669
Nikolai 3:306
Örebro socken och kommun
Närke
Nina Balknäs

ARKEOLOGGRUPPEN I ÖREBRO AB

Radiatorvägen 11, 702 27 Örebro

Telefon 019-609 04 10

www.arkeologgruppen.se

arkeologgruppen@arkeologgruppen.se

---

*Översiktskarta över Örebro län med platsen för
schaktningsövervakningen markerad i rött.*

© 2021 Arkeologgruppen AB
Arkeologgruppen rapport 2021:29

Författare	Nina Balknäs
Kvalitetsgranskning	Ebba Knabe
Grafisk form	Nina Balknäs
Omslagsfoto	Panoramafoto över östra delen av schaktet. Vy från öster till söder.
Foto	Arkeologgruppen AB om inte annat anges i figurtexten.

Upphovsrätt, om inget annat anges, enligt Creative Commons licens CC BY.
Villkor finns tillgängliga på <http://creativecommons.org/licenses/by/4.0/deed.sv>

Fastighetskartan: © Lantmäteriet Dnr: R50223371_200001

Terrängkartan, samt GSD-Översiktskartan: Lantmäteriet (CC0)

ARKEOLOGGRUPPEN AB, RAPPORT 2021:29

ARKEOLOGISK UNDERSÖKNING
I FORM AV SCHAKTNINGSÖVERVAKNING

Schakt i Drottninggatan, Örebro

L1980:4669
Nikolai 3:306
Örebro socken och kommun
Närke

Nina Balknäs

Lst dnr 431-7334-2020

Tekniska och administrativa uppgifter

Län	Örebro
Kommun	Örebro
Landskap	Närke
Socken	Örebro
Fastighet	Nikolai 3:306
Fornlämningsnummer	L1980:4669
Lämningstyp	Stadslager
Datering	Medeltid-historisk tid

Typ av undersökning	Arkeologisk undersökning i form av schaktningsövervakning
Länsstyrelsens beslutsdatum	2020-12-09
Länsstyrelsens diarienummer	431-7334-2020
Uppdragsnummer i Fornreg	202100359
Arkeologgruppens projektnummer	P20081

Projektledare	Nina Balknäs
Fältpersonal	Nina Balknäs, Ebba Knabe

Undersökningstid	april 2021
Undersökt yta	105 kvadratmeter
Inmätningsteknik	Manuell inmätning
Koordinatsystem	SWEREF 99 TM
Höjdsystem	RH 2000

Arkiv

Arkivmaterial förvaras tillsvidare hos Arkeologgruppen AB.

Digitalt arkiv

Digitala data förvaras tillsvidare hos Arkeologgruppen AB.

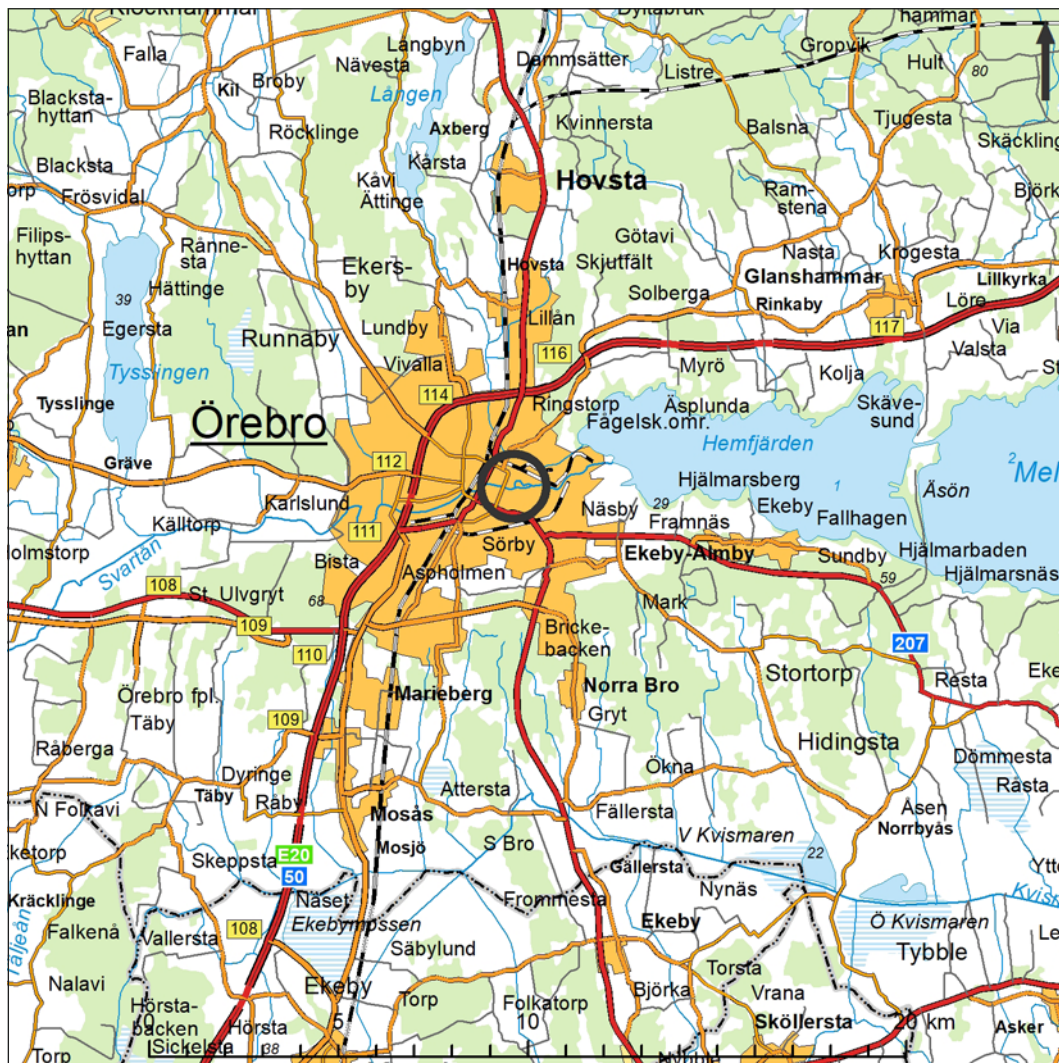
Fynd

Fynd har kasserats efter dokumentation. Inga fynd finns att fyndfördela.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	5
Inledning	5
Bakgrund och kulturmiljö	7
Syfte	7
Metod och genomförande	7
Resultat	9
Tolkning	11
Utvärdering av resultaten i förhållande till undersökningsplanen	11
Referenser	12
Bilagor	13
<i>Bilaga 1. Anläggningstabell .....</i>	<i>13</i>
<i>Bilaga 2. Fyndtabell .....</i>	<i>13</i>

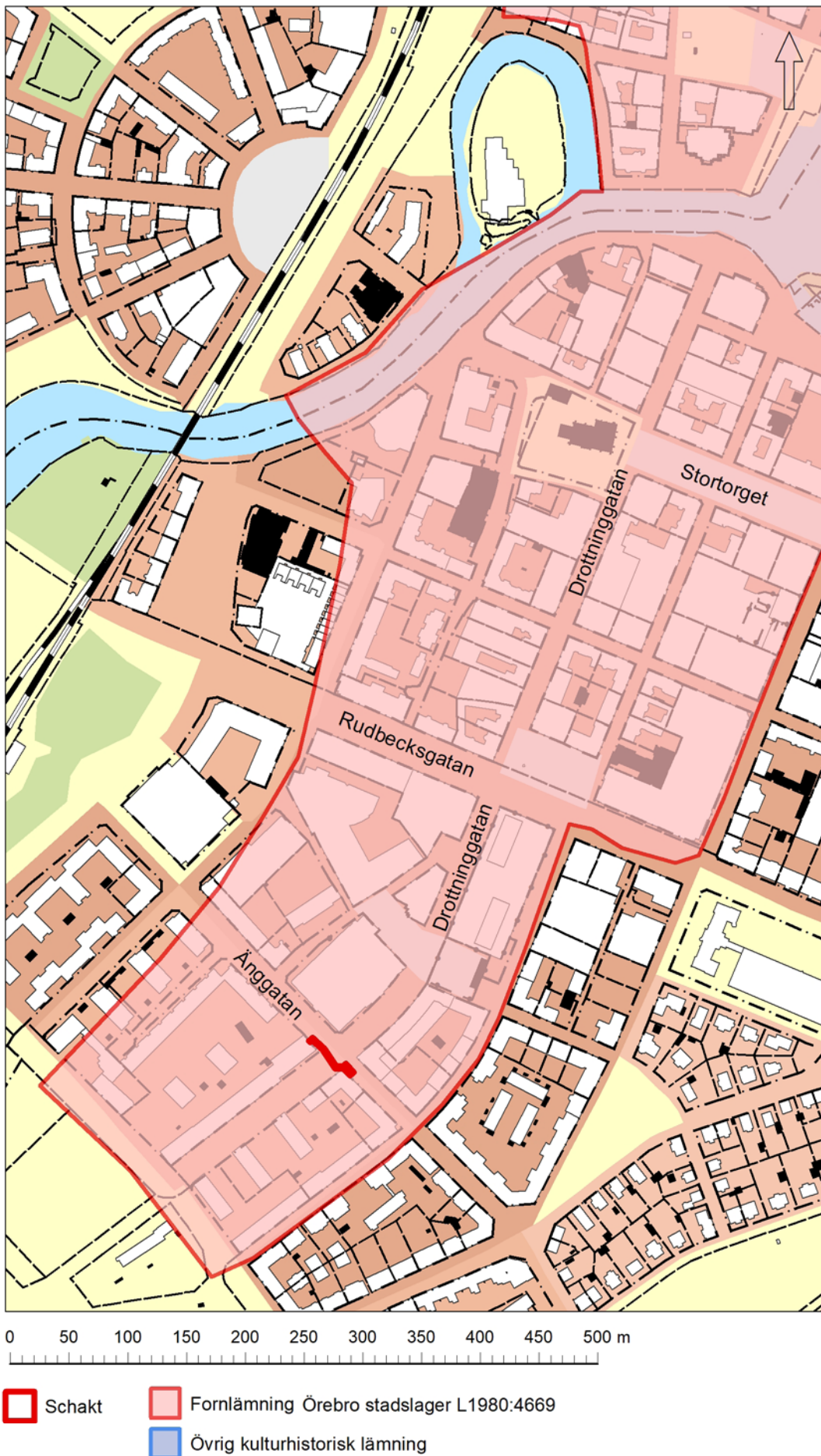
Figur 1. Karta över Örebrotrakten med platsen för schaktningsövervakningen markerad med svart. Skala 1:250 000.

Sammanfattning

Arkeologgruppen AB har genomfört en arkeologisk undersökning i form av schaktningsövervakning av del av Örebro stadslager L1980:4669. Fältarbetet skedde i samband med anläggande av fjärrvärme inom fastigheten Nikolai 3:306 i Örebro kommun under april 2021. Ett lager och en nedgrävning påträffades. I lagret fanns fötter från en trefotsgröta. I övrigt innehöll schaktet endast sentida konstruktionslager.

Inledning

Arkeologgruppen AB har på uppdrag av Länsstyrelsen i Örebro län (dnr 431-7334-2020) genomfört en arkeologisk undersökning i form av schaktningsövervakning av del av Örebro stadslager L1980:4669. Fältarbetet skedde i samband med anläggande av fjärrvärme inom fastigheten Nikolai 3:306 i Örebro kommun under april 2021. Kostnadsansvar bars av EON Värme Sverige AB.

Bakgrund och kulturmiljö

Örebro betraktas som en centralort från slutet av 1200-talet. Det medeltida Örebro var beläget både norr och söder om Svartån. Bebyggelsen på den södra sidan av ån låg på höjden av den ås som löper i nord-sydlig riktning. Där fanns två större, parallella gator: Västra gatan på åsens krön och Östra gatan (senare benämnd "Gamla gatan") längsmed den östra slänten. Området runt torget och Nikolaikyrkan har sannolikt utgjort kärnområde i den medeltida staden (Redin 1978).

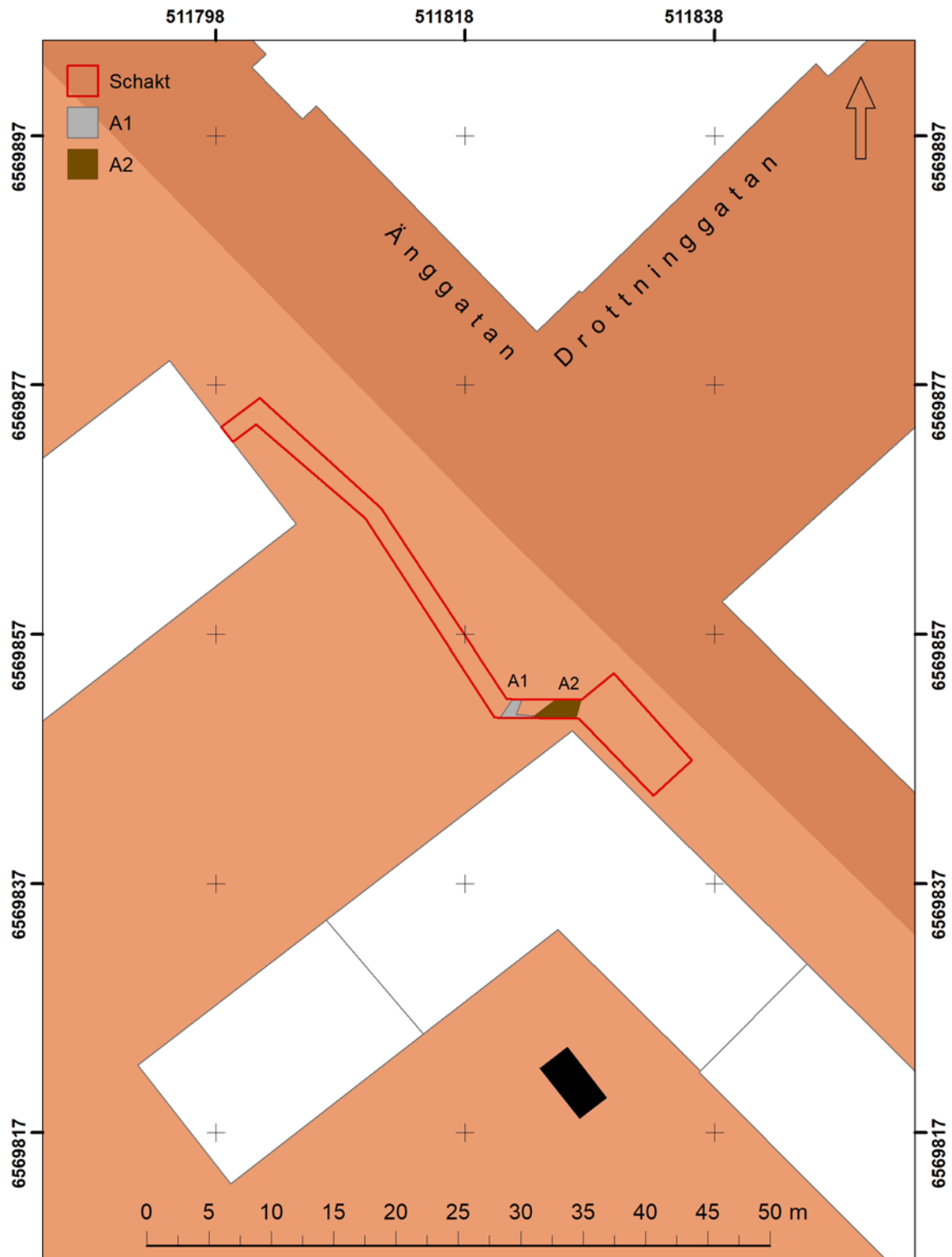
De yttersta delarna av den södra staden har enligt det historiska kartmaterialet haft en gles bebyggelse ännu under 1800-talet. Lämningar från 1600-tal och framåt har tidigare framkommit i Bondegatan och Näbbtorget (Rönngren 2013). För en mer ingående genomgång av arkeologin i staden hänvisas till Tomas Ekmans sammanställning över arkeologin i Örebro stad (Ekman 2021).

Syfte

Syftet med undersökningen var att med ett vetenskapligt arbetssätt dokumentera de berörda delarna av fornlämningen.

Metod och genomförande

Den arkeologiska undersökningen genomfördes i form av schaktningsövervakning. Rent praktiskt innebär det att en arkeolog närvarade vid schaktgrävningen. Schaktets utbredning och djup styrdes av ledningsarbetets behov. Schaktet var 1,4 meter brett. Djupet var 1,2 meter, förutom i norr där anslutning till byggnaden krävde 2,0 meters djup. Då schaktet löpte genom sentida fyllnadsmassor har vissa delar av schaktet endast dokumenterats i efterhand genom studier av schaktets väggar och botten. Inmätning av schakt och anläggningar skedde manuellt och har sedan överförts till digitala filer i shape-format. Dokumentation skedde skriftligt och med fotografering. Fynd togs in för dokumentation och har därefter kasserats.

Figur 3. Schakt- och anläggningsplan. Skala 1:500.

Resultat

Under trottoaren utmed den östra sidan av Drottninggatan framkom en nedgrävning och ett lager på 0,3 meters djup. I övrigt var hela ledningssträckan störd av sentida byggnation.

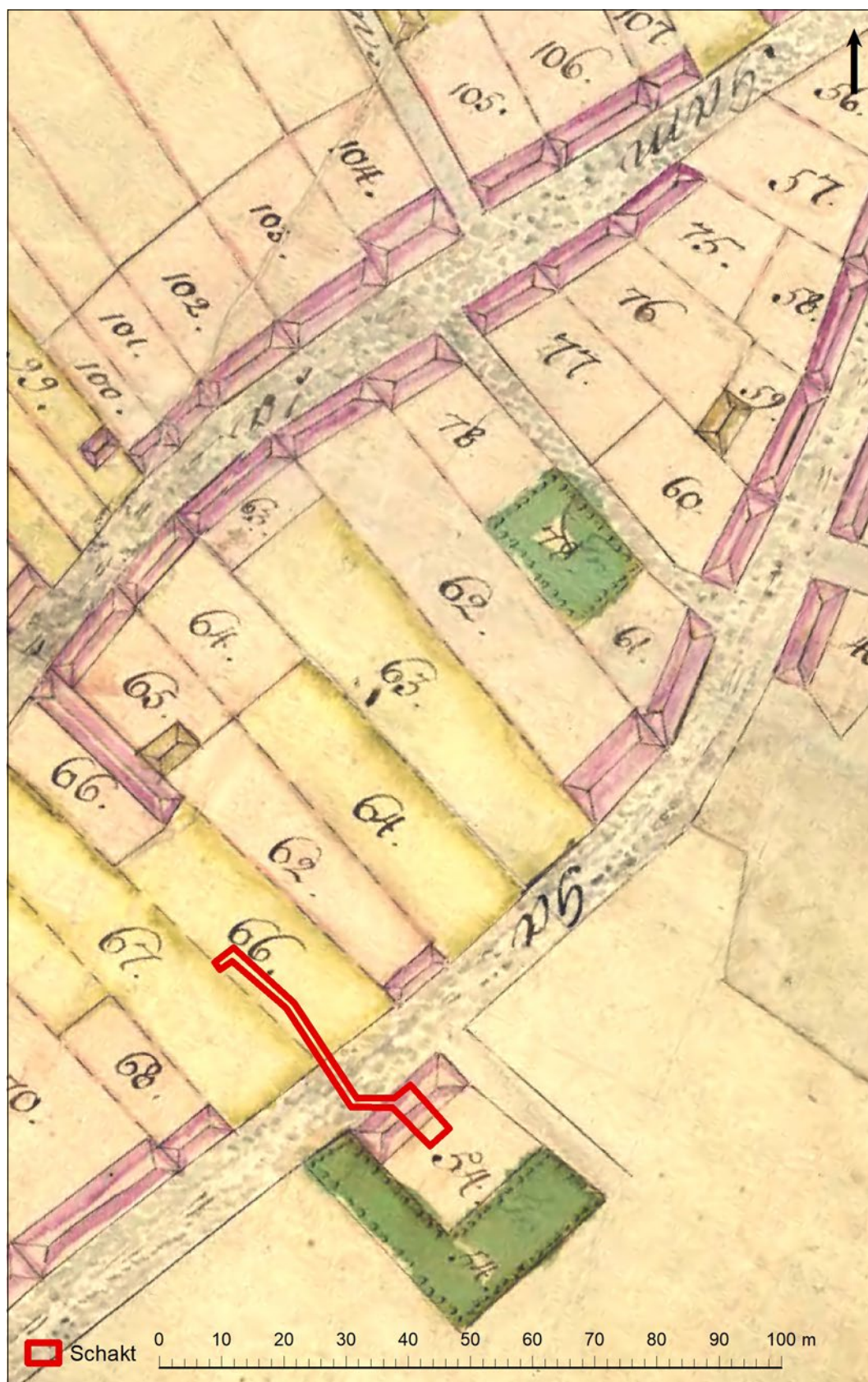
Lagret A2 var upp till 0,3 meter tjockt och bestod av homogen, brun siltig sand. I lagret hittades tre fötter till en trefots gryta (F1). Lagret fanns bevarat utmed en 3 meter lång sträcka. Det var i söder skuret av en nedgrävning (A1) som i nivå med lagret bestod av skiktad brun och gulbrun grusig sand med inslag av moränsten i storleken 0,05–0,1 meter. Därunder fortsatte nedgrävningen med en fyllning av melerad gul och brun sand. Djupet på nedgrävningen överstiger schaktdjupet och är minst 0,7 meter. A1 skars i sin tur av ett ledningsschakt. Bevarad bredd är 1,4 meter.

Figur 4. Lager A2 och nedgrävning A1 ses i schaktväggen. Foto från väster.

De fötter till trefots gryta (F1) som låg i lager A2 var av yngre rödgods och kan ges en generell datering till perioden 1500–1700-tal.

Figur 5. Schaktet markerat på rektifierad karta från år 1782 (S73-1:8). Skala 1:1 000.

Tolkning

Det kan konstateras att berörd del av Drottninggatan är grävd i sen tid och att endast en kort sträcka inom schaktets utbredning hade bevarade lämningar.

Lagret har troligen utgjort matjord i trädgårdsmiljö. Nedgrävningens funktion och ålder har inte gått att fastställa. Inga lämningar fanns kvar av det hus som syns på 1782 års karta.

Utvärdering av resultaten i förhållande till undersökningsplanen

Den arkeologiska schaktningsövervakningen har genomförts utan avsteg från undersökningsplanen. Den kunskap som genererats av undersökningen är att det inte finns mycket kvar av äldre tiders lämningar utmed den berörda delen av Drottninggatan. Tidigare iakttagelser av att åskrönet inte innehåller några påfyllda massor, utan snarare är avskalad, så att äldre lämningar påträffas direkt under sentida bärlager kan bekräftas även för denna del av Örebro stadslager.

Referenser

Tryckta källor

Ekman, T. 2021. *Örebro under jorden - ett arkeologiskt perspektiv*.
Arkeologgruppen AB, rapport 2021:12.

Redin, Lars. 1978. *Medeltidsstaden. Örebro*. Riksantikvarieämbetet och Statens historiska museum. Stockholm.

Rönngren, J. 2013. *Fjärrkyla i södra Örebro*. RAÄ 83:1, Örebro socken, Örebro kommun, Närke. J Arkeologgruppen AB, rapport 2013:03.

Kartor och arkivmaterial

HISTORISKA LANTMÄTERIAKTER

1782. Örebro stad. Lådakt, grundritning över uppstaden Örebro. S73-1:8

Bilagor

Bilaga 1. Anläggningstabell

Anr	Typ	Mått/m	Beskrivning
A1	Nedgrävning	Br 1,4 m Dj >0,7 m	I nivå med A2: skiktad brun och gulbrun grusig sand med inslag av moränsten, 0,05–0,1 m st. Därunder: melerad gul och brun sand. Skär A2, skuret av ledningsschakt.
A2	Lager	Br 3,0 m Dj 0,3 m	Homogen, brun siltig sand. Skuret av A1. I lagret hittades F1.

Bilaga 2. Fyndtabell

Fnr	Material	Antal	Typ	Beskrivning
F1	Keramik - yngre rödgods	3	Trefotsgryta - ben	Datering 1500-1700-tal

Arkeologgruppen AB

RAPPORT 2021:29

